

upravne enote, leži, da se morajo posamezne panoge uprave v izvajanju enotnega programa podpirati. Tako je dolžnost vseh organov občine uprave — v kolikor se kakorkoli udeležujejo v pospeševanju kmetijstva — da to storijo le v okviru enotnega pospeševalnega programa dravske banovine.

Za tuk. banovino je po tehtnem predudaru že več let uvedena štajerska kokoš, kot edina pasma, katero se pospešuje v vseh krajih banovine. Zato je razumljivo, da mora med drugim vse učiteljstvo, če se v perutinarstvu sploh udeležuje — propagirati edino le štajersko kokoško pasmo.

Z ozirom na to odredbo, da se smejo na šolskih dvoriščih vseh srednjih in osnovnih šol dravske banovine gojiti edinele kokoši štajerske pasme, neglede na to, čigava lastnina so. To odredbo je izvesti najdalje v teku treh let, in sicer tako, da:

1. najkasneje 31. oktobra 1934. izginjejo vsi petlini drugih pasem ali brez pasme;

2. najkasneje 31. oktobra 1937. pa poslednja kokoš drugih pasem ali brez pasme. O izvršitvi poročajo vodstva osnovnih šol do najkasneje 15. novembra 1934. (odnosno 1937.) sreskim načelstvom.

Sreska načelstva ter upraviteljstva srednjih in meščanskih šol pa do najkasneje 31. decembra 1934. (odnosno 1937.) kraljevski bankski upravi.

Da se olajša preskrba dobrega plemenskega blaga štajerske pasme, bo kraljevska banska uprava v letih 1934. do vključno 1937. pri oddaji plemenskih petlinov in jarkic ter valinih jajc ob običajnih pogojih prvenstveno upoštevala šole.

Tozadavne akcije bodo vedno pravočasno objavljene in naj vstopijo zanimanci radi upoštevanja v stik s pristojnimi sreskimi kmetijskimi referenti.

Da se omogoči nabava čistokrvnih petlinov in jarkic šolam je izdala kraljevska banska uprava navodila za naročitev naraščaja čistokrvne štajerske kokoši, ki se bo dodeljeval letos prvenstveno šolam. Navedeni odlok kraljevske banske uprave z dne 21. julija 1934. III., No. 4990/1 se glasi:

Kakor vsako leto bo kraljevska banska uprava tudi letos oddajala subvencijske peteline in jarkice po znižani ceni. Letošnja akcija se bo z ozirom na krizo izvršila le v manjšem obsegu. Da dobi kraljevska banska uprava pregled razpoložljivega blaga, na drugi strani pa pregled naročnikov, naročam sledeče:

Splošne vesti

KAJ JE RESNICA O LAVTARJEVIH RAČUNICAH?

Dvakrat sem poslušal predavanje o Lavtarjevih metodiki in o njegovih računih in obkrajem sem odšel s kaj mešanimi občutki. V meni se je borila stara navada uporabljati zastarele pri nas že od nekdaj uvedene računice drugih avtorjev z mikavnostjo Lavtarjevih računov. Navada je železna srjaca — pa kljub temu se je umaknila svežosti metode domačega metodika. Vsej stvari je izbilo dno to, da sem dobil Lavtarjeve knjige v roko. Pri pregledu, so vzbudile moje zanimanje nekatere posameznosti, nazadnje da sem jih proučil znova od začetka do kraja. Rezultat: Lavtar me je pridobil, popolnoma zase. Zgodilo se je to, česar ne bi nikdar verjel. Prelevil sem se v vnetega pristaša Lavtarjeve metode računskega pouka. In zato ne morem drugega svetovati, kakor da storite isto kot jaz: vzemite te knjige v roko ter jih temeljito proučite. Prepričan sem, da se bo vam zgodilo isto kot meni. Večja polovica našega učiteljstva že davno uporablja Lavtarjeve računice in število pristašev Lavtar-

I. Ponudbe.

Takoj po prejemu te okrožnice je pisмено pozvati vsa tamk, kokošjerejska središča, naj ponudijo razpoložljivo plemensko blago. V poštev pridejo samo ona rejska središča, ki odgovarjajo predpisom izdanim pod tukajšnje III. No. 13.403/1 z dne 5. decembra 1931., torej predvsem ona, ki so preteklo pomlad dobavljala jajca za valenje. V srezih, kjer ni zadosti rejskih središč lahko ponudijo tudi one kmetijske korporacije, ki so spomladi prejele večjo količino valinih jajc in sicer samo ono blago, ki se je dokazano izvalilo iz teh jajc. Nakup blaga se vrši tekom meseca oktobra in novembra po navodilih, ki sledijo. Kupilo se bo izključno dobro razvito blago iz zgodnjih spomladanskih gnezdi; biti mora popolnoma zdravo in brez najmanjše pasemske pogrške. Ker bo potreba le mala, naj rejci takoj odstranijo vse ono, kar ni popolnoma brezhibno.

Pregled dospelih ponudb predložite zanesljivo do 15. avgusta po priloženem obrazcu. Ako ni ponudb, odpade poročilo Z. 137 a.

II. Naročila.

Istotako nemudoma razglasite oddajo petelinov in jarkic s pripombo, da se bo oddalo le prvovrstno selekcionirano blago čistokrvne štajerske kokoši z zajamčeno nesnostjo mater nad 140 jajc na leto, in teže jajc od 57 do 65 g. Zanimanci sami plačajo po Din 10[—] za vsakega petelina in po Din 20[—] za vsako jarkico, v kolikor se ta cena s prispevki sreskih kmetijskih odborov ne bi še nadalje znižala.

Poziv na naročilo razpošljite predvsem kmetijskim organizacijam, zlasti vsem selekcijskim edincem, nadalje kmetijskim podružnicam in šolskim vodstvom. V srezih, kjer ni kmetijskih organizacij se naj upoštevajo tudi občine. Naročila kmetijskih organizacij in občin je napraviti po priloženem obrazcu Z. 137 c, predložiti jih je sreskim načelstvom do najkasneje 30. julija t. l. in istočasno vplačati odpadajoči znesek. Na naročila brez denarja se ni ozirati.

Na osnovi došlih naročil in vplačanih zneskov sestavimo sreska načelstva poročila na kraljevske bankske uprave na obrazcu Z. 137 b, ki ga je predložiti do najkasneje 15. avgusta.

Predložiti je tudi prazna poročila.

Upoštevala se bodo letos predvsem šolska vodstva.

— XI. učiteljski tečaj za telesno vzgojo in narodno izobraževanje v Crikvenici je trajal od 5. VII. do 2. VIII. t. l. Tečaj je vodil ban. šolski nadzornik Bogunovič. Tečajniki so predelali predvsem telovadno snov za otroke od 6. do 10. leta in pa snov za otroke od 10. do 14. leta. Poleg praktičnih vaj, je bilo več teoretičnih predavanj. Tečaja so se udeležili učitelji(-ce) osnovnih šol iz vseh banovin, ki so bili vsi z uspehom zelo zadovoljni.

— Učiteljstvo na protituberkuloznem kongresu. (Iz »Zdravniškega vestnika«, posvečenega protituberkuloznemu kongresu.) Učiteljstvo se z veseljem in zanimanjem udeležuje dela v podeželskih protituberkuloznih ligah. Mnoge lige bi brez sodelovanja učiteljev in učiteljic zaspale in likvidirale. Tako naše učiteljstvo vzgledno kaže, da mu je tudi zdravje naroda pri srcu, zlasti, da razumeva socialne in gospodarske posledice, ki jih prinašajo med ljudstvo t. zv. ljudske bolezni, od katerih je tuberkuloza najbolj nevarna. Tudi protituberkuloznemu kongresu je učiteljstvo posvetilo vso svojo pozornost, katera se je kazala v izredno veliki udeležbi od strani učiteljstva na kongresu, zlasti pri predavanju docenta dr. I. Matka o problemu: »Šola in tuberkuloza«. K temu referatu je imel koreferat, posebni delegat JUU, da je na ta način učiteljstvo podčrtalo svojo zavestnost in pa tudi svoje dolžnosti v borbi proti tuberkulozi med preprostim narodom. Učiteljstvo je dalo kongresu svoj poseben pečat. Vemo, da bodo tesne zveze, ki jih ima učiteljstvo z ljudstvom, naši protituberkulozni borbi v veliko korist. Prosvetljevanje ljudstva je v tej borbi eden najvažnejših predpogojev. Učiteljstvu čast in hvala Dr. B.

— Učiteljice gospodinjstvo-nadaljevalnih šol opozarjamo na današnje priloge »Kmetijske matice« in nabavo 4 knjig za 20 Din, ki jim bodo dobro služile pri pouku v teh šolah. Sprejmejo naj tudi poverjeništvu.

— Učitelje kmetijsko-nadaljevalnih šol opozarjamo na današnje priloge »Kmetijske matice« in nabavo 4 knjig za 20 Din, ki jim bodo dobro služile pri pouku v teh šolah. Sprejmejo naj tudi poverjeništvu.

— Člane »Kluba prijateljev vaše kulture« opozarjamo na današnje priloge »Kmetijske matice« in nabavo 4 knjig za 20 Din, ki jim bodo dobro služile za poglobljanje v kmetijske probleme naše vasi. Sprejmejo naj tudi poverjeništvu.

»Kmetijska matica« nudi za 20 Din 4 knjige z vsebino podeželskih problemov, ki morajo zanimati vsakega učitelja narodne šole in so v tesni zvezi s smerjo narodne šole. Zato uporabite ugodno priliko in se poslužite naročila v prilogi ter se priključite za poverjeništvu »Kmetijske matice«!

— »Rabljene Fletove« »Naša prva knjiga« (30) odpa do nizki ceni šol. uprav. Sv. Jernej p. Loče.

— V založbi knjigarne Fr. Leskovska v Celju je izšla 3. predelana izdaja učbenika: Brinar Josip: Slovenska vадnica za meščanske šole. Vaje iz slovnice, pravopisa in spisa. (Višja stopnja.) Ministrstvo prosvete v Beogradu je z odlokom S. n. br. 23.368/34. odobrilo predelano in deloma razširjeno novo izdajo znane Brinarjeve »Slovenske vadnice«, ki je za meščanske šole edin odobren učbenik za slov. jezikovni pouk. A tudi v višjih razredih osnovne šole (ozir. višje narodne šole) bo nanovo predelana »Slov. vadnica« dobro služila kot pomožna knjiga, ki ne prinaša le vzorno obdelane snovi iz slovnice, pravopisa in spisa, ampak je zajedno bogata zkladnica pregovorov in rekov, pa tudi najznačilnejših citatov in odlomkov iz slov. slovnice.

Osebnе zаdеvе

— i Napredovali so učitelji(-ce) v VIII. skupino 15. VII. 1934.: Kemperle Ljudmila iz Kapele (Ljutomer), Strah Anton iz Vel. Laše (Kočevje), Batič Marija, zabavilja iz Maribora.

— Popravni učiteljski diplomski izpiti na drž. učiteljski šoli v Ljubljani so se delali v dneh 29. do 31. avgusta t. l. Z uspehom so napravili ta izpit sledeči kandidati in kandidatke: Benedičič Valentin, Brus Boris, Demšar Franc, Kveder Pavel, Lebez Miroslav, Pipp Anton, Stojkovič Rajko, Štrukelj Stanislav, Kelvišar Marija, Kofalt Frančiška, Lajovic Maksimilijana, Mikuž Marija, Mrak Bronislava, Nepužlan Henrika, Petročnik Vlada, Raca Josipina, Sever Andrejana, Vazzaz Helena, Sosič Anton (kontrakt. učit.). in Bertok Dušana (kontrakt. učiteljica). — V celoti sta letos na tem zavodu polagala učiteljski diplomski izpit 102 oseb. Od teh je napravil z uspehom ta izpit 31 kandidat in 59 kandidatke. Za eno leto pa je bilo reprobiranih 9 kandidatov in 3 kandidatke. — Ravnateljstvo drž. učiteljske šole v Ljubljani, direktor: N. Marolt.

Učiteljski pravnik

— § Ali ima sodnijsko ločena žena pravico do rodbinske pokojnine.

Po besedilu § 147/2 uradn. zakona iz leta 1931. nimajo žene drž. uslužbencev, ki so ločene po predpisih rimske kat. cerkve, pravice do rodbinske pokojnine. Sodnijska ločitev nima vpliva na pravico do pokojnine, kakor je tudi razsodil državni svet v nekem konkretnem primeru, ki ga spodaj objavljamo.

— § Rodbinska pokojnina ločeni ženi — razsodba državnega sveta Br. 14.455 z dne 23. VI. 1934 se glasi:

»U svom II. odeljenju, koje sastavljaju pretsednik odeljenja Barič dr. Josip, potpretседnik državnog saveta, članovi: Sardelič dr. Rudolf, Vildovič Antonije, Mihovalović Zarko, Čubrovič dr. Pavle, i delovodje sekretara Bijelacinovič Duro, uzeo je u razmatranje tužbu M. V., vdove pokojnega J., bivšega učitelja, podnetu protivu rešenja ministra prosvete od 9. nov. 1933. O. n. br. 70.664, kojim je riješeno, da penzija pripada samo maloletnome B., kao zakonitom sinu umrloga J., a da udova V. nema prava na penziju, kao razvedena s obzirom na čl. 147 Zakona o činovnicima građanskog reda.

Pošto je proučio tužbu, osporeno rešenje i ostale akte, koje se na ovaj predmet odnose, kako i odgovor ministrov na tužbu poslat pismom od 3. aprila 1934. O. n. br. 20.516, državni svet je našao, da je osporeno rešenje protivno zakonu sa sledećih razloga:

Po čl. 147. Zakona o činovnicima iz g. 1923. porodična penzija pripada na ravne delove službenikovoј ženi i deci, rođenoј u zakonitom braku ili pozakonjenoј.

Nastoji navod u osporenom rešenju, da je tužilja razvedena žena sa razloga, što po odredbama rimokatoličke crkve i austrijskog građanskog zakona (§ 111.) puno važna bračna veza može se razvesti između katolika samo smrću jednog supruga.

Presudom okružnog suda u Ljubljani C. g. I. s 738/28—22. od 11. juna 1929. godine nije razveden brak između tužilje i pokojnog M. J., već je samo odvojen od stola i postelje.

Bračna veza između gore imenovanih ostala je puno važna, te prema tome tužilji, kako službenikovoј ženi pripada pravo na porodičnu penziju.

Neumestno je pozivanje u odgovoru ministrovom na odredbu § 147 (stav. II.) novog činovničkog zakona iz 1931. godine sa razloga, što je pokojni M. umro 22. marca 1930. godine i prema tome pravo na porodično penziju ima se razpraviti po odredbama staroga činovničkog zakona iz 1923. godine.

Sa izloženog osporeno rešenje kao protivno zakonu ima se poništiti.

S toga, a na osnovu čl. 17. iz 34. Zakona o državnom savetu i upravnim sudovima i tar. br. 52. Zakona o taksama, državni svet presuđuje:

da se poništi rešenje ministra prosvete od 9. nov. 1933. godine O. n. br. 70.664, o čemu presudom u prepisu izvestiti parnične strane.»

Naša gospodarska organizacija

— g Učiteljstvo za svoje bolne tovariše. V 7.—8. štev. »Zdravniškega vestnika«, ki je posvečen I. jugoslovenskemu protituberkuloznemu kongresu, je tudi poročilo o naši podporni zadrugi »Učiteljski samopomočje in njenem podpornem skladu. Za uvod temu poročilu je urednik »Zdravniškega vestnika« napisal nastopne, za nas laskave besede: »Učiteljstvo, ki je pokazalo toliko pozitivnega zanimanja za delo protituberkuloznega kongresa, ima tudi, sicer polno razumevanje za težek položaj bolnih tovarišev. To priča predvsem dejstvo preusmeritve »Učiteljske samopomočje«, ki je postala s tem podpora blagajna za tuberkulozne učitelje. To je prvi korak za bolniško zavarovanje celokupnega učiteljstva, ki se živahno pripravlja.

Učiteljska fiskarna

— t Lavtarjeve računice, ki so prikrojene po novem učnem načrtu je natisnila in založila Učiteljska tiskarna. Kritika je ocenila nove računice veskozi pohvalno. Z ožirjem na uspešnost pouka pripravljamo, da se po vseh naših šolah, ki streme po sodobnosti uvede Lavtarjeve računice.

L. Lavtar: Posebno ukoslovje računskega pouka v narodni šoli. Kot učno knjigo jo je odobrilo ministrstvo prosvete z odlokom O. N. br. 33578 z dne 13. V. 1933. in glav. prov. svet. S. br. 212 z dne 29. IV. 1933.

Knjiga, ki služi kot nekakšna razlaga Lavtarjeve metode, obsega teoretični in praktični del. Za uvod pa je postavljen zelo zanimiv zgodovinski pregled. V teoretičnem delu so razložene posebnosti računstva po delovnem principu z originalnega Lavtarjevega stališča. V praktičnem delu pa so psihološko utemeljene vse učne stopnje in razni medsebojni prehodi računskih operacij razdeljenih po posameznih šolskih letih osnovne in višje narodne šole. Brez te knjige je nemogoče razumeti Lavtarjevo metodo in s pridom uporabljati njegove računice.

L. Lavtar: Računska začetnica za osnovne šole. Predelal Ljudevit Černež, ilustriral J. Poljanec in D. Humek.

Ta računska začetnica je zelo originalno ilustrirana v večbarvnem tisku. Posamezna števila so tako ponazorjena, da naravnost silijo otroka k štetju in k računanju. Nad vse praktični so prehodi od ene vrste do druge. Vmes je vpletenih vse polno ponavljalnih vaj, tako, da je računica vsestransko uporabljiva.

L. Lavtar: Računica za osnovne šole. 3. šolsko leto. Računanje v številnem obsegu od 1 do 1000. Predelal Lj. Černež. Pregledal in dopolnil Fran Fink. Kot učno knjigo jo je odobrilo ministrstvo prosvete z odlokom O. N. br. 21971 z dne 30. III. 1933. in glav. prov. sav. S. br. 228 z dne 21. III. 1933.

Knjigo odključuje logična razvrstitev učne snovi, posamezne stopnje in izpeljave upo-

igral tudi najtežjo ulogo demoničnega neznanca, pretehtano do zadnjega giba in s pretesljivo dramatsko močjo. Tudi uloga studenta je bila podana z globokim življenjem. Uloga Slave je igrala naša mlada tovarišica Ferjanova tako živo in prepričevalno, da so gledalcem stopile solze v oči spričo strašne kontradikcije njenega vsakdanjega hišnega dela kot očetova služabnica in njenim duševnim bogastvom in hotenjem. V dobrih rokah je bila uloga temperamentne Ane. Izredno realistično so bili izoblikovani liki mutca, »forarbeiterja«, inženjerja, policijskega organa, obch delavcev in strežnikov. Muzikalno spretnostva za odrom (Schubertovo simfonijo) je umetniško dovršeno oskrbela gdč. Marica Kaffou, naša virtuoziinja na klavirju.

»Simfonija« je delo za večje odre. Problematika snovi in zamisli je tako težavna, da bi bilo pravo čudo, če bi predstavljalo dovršen umotvor. Priča pa o ambicioznem avtorjevem hotenju, ki se ne plaši najtežjih problemov. »Simfonija« ni miselno zaključna enota. Po avtorjevi izjavi bo delo dokončal v drugi dram, kjer bo boj med dobrim in zlim dobojevan in rešeno vprašanje obstoja družine in kjer postane demonični neznanec le simbolični nekdo, ki ga je rodil čas, da bi očistil sebe. Vsa vmesna prizadevanja pa so stopinje v kolobarju, ki mu pravimo življenje. Nekaj, kar je bilo, kar je in bo.

Težko je danes prorokovati, kje se bo vstvarjalna moč mladega tovariša izkazala kot najbolj plodna, ali v področju literarnega dramskega dela ali v umetnosti oblikovanja odrskega življenja. V obeh smereh mnogo obeta. Upamo, da izpolni naša pričakovanja, da se bo z njegovo vero vase družila vedno strožja samokritika in da nam bo z rastočim bogastvom življenjskih izkušenj ustvarjal za naše kulturno življenje vedno zrelejša in pomembnejša dela. Doberšek.

bo morala kritika pri ocenjevanju tega dramskega prvencu upoštevati.

Gradnja stanovanjske hiše in razni posli pri njej, ki jih opravlja delavec, paznik, inženjer, policijski organ, dajejo zunanji okvir dramatičnemu dogajanju. V osredju dejanja stojita dve osebi, po svojem značaju ostro izstopajoči iz »skrahirane« družbe: demonični neznanec, ki ima v svoji oblasti vse niti usode nastopajočih oseb in idealni student filozofije. Po usmerjenosti svojega hotenja predstavljata dva antipoda, ki pa stojita oba v službi iste misli. Prvi predstavlja succus vseh negativnih lastnosti dobe, je goljuf, hinavec, morilec, nekdo, ki zametava vse tradicionalne vrednote, mefisto s pozitivno mislijo, ki zaničuje to družbo, te »proklete kreature« in jo hoče uničiti, jo spraviti v obup nad samim sabo, da bi potem ustvaril po sebi in svoji izvoljenki nov rod; drugi si je ohranil vero v človeka, veruje, da je mogoče ta rod odrešiti z velikimi dejanji in žrtvami. Demonični neznanec hoče studenta pridobiti za svoje namene, za pomočnika pri svojih uničevalnih načrtih, a ta se mu upre. Zdrav fant je z genialnimi sposobnostmi. Počitnice so. Kot navaden delavec dela pri zidavi hiše, da si prisluži potrebna sredstva za nadaljevanje studija. Boj med obema genijama je postavljen v družino »skrahiranega« ključavničarja, ki je prodal svojo obrt in si za izkupiček dal zgraditi stanovanjsko hišo ter hotel vnaprej udobno živeti brez dela od najemnine. Njegovi hčerki sta drugega kova, hrepenita po odrešenju iz udušljivega ozračja domače hiše in sta pripravljene preko vseh predsodkov malomeščanske morale vse žrtvovati za izvoljenca. Očiten je avtorjev namen, naslikati propadanje družine naše dobe, družine v tistih plasteh, ki si zida bahave nebotičnike, čeprav na up, zida, ker noče, da bi padel videz in z njim oblast.

Režijo je imel v rokah avtor sam, sam je